Selectieve afvalinzameling bij bedrijven: wat en hoe?
BESLIST BELEID
SAMEN MAKEN WE MORGEN MOOIER
VAM

Beste ondernemer,

Vlaanderen gebruikt en verbruikt heel wat materialen, grondstoffen en energie. In tijden van toenemende schaarste hieraan dringt de vraag zich op hoe we ze zo efficiënt mogelijk kunnen produceren, gebruiken of verbruiken.

Een sleutelbegrip hierbij is de 'materiaalkringloop'. Hiermee bedoelen we het geheel van opeenvolgende handelingen doorheen de hele levenscyclus, vanaf het onttrekken van materialen aan de natuur tot en met het moment dat ze terugkeren naar de natuur onder de vorm van afvalstoffen. Onze kernboodschap is: **sluit materiaalkringlopen**. Laat ons er voor zorgen dat materialen steeds opnieuw inzetbaar zijn met een zo laag mogelijke milieu-impact over hun ganse levenscyclus.

Laat ons daar samen aan werken: door zoveel mogelijk afval te vermijden, door duurzaam te consumeren en te produceren en door daarna afval optimaal te sorteren om te recycleren. Zo vermijden we onnodige afvalstoffen en worden ontstane afvalstoffen terug beschikbaar als grondstof. Zo kunnen we materiaalkringlopen sluiten.

Om dat nog beter te organiseren, trad op 1 juni 2012 het VLAREMA in werking, het Vlaams reglement betreffende het duurzaam beheer van materiaalkringlopen en afvalstoffen.

Veel blijft bij het oude. Wat goed werkt, gaan we niet veranderen. Maar er was nog ruimte voor verbetering. Pmd-afval gaan we voortaan selectief inzamelen, er komt een nieuwe aanvaardingsplicht voor zonnepanelen en via grondstofverklaringen willen we de materiaalkringlopen beter sluiten.

Lees deze brochure even rustig door. Ze wijst u de weg naar een beter omgaan met afvalstoffen en materialen. Met vragen kunt u bij de OVAM terecht via sorteermeer@ovam.be of u kunt surfen naar **www.ovam.be/sorteermeer**.

Wat is bedrijfsafval?

Materialen kennen we allemaal. Materialen zijn in essentie alle stoffen en voorwerpen of hun componenten die omgaan in onze economie. Alle afvalstoffen zijn materialen, maar niet alle materialen zijn afvalstoffen. Materialen kunnen primaire grondstoffen zijn, half afgewerkte of afgewerkte producten, of producten die al geruime tijd in gebruik zijn. Ze kunnen zowel hernieuwbaar als niet hernieuwbaar zijn.

Een materiaal dat we niet langer nodig hebben, noemen we een afvalstof. We maken een onderscheid tussen huishoudelijk afval en bedrijfsafval. Huishoudelijk afval zijn alle afvalstoffen die ontstaan door de normale werking van een huishouden. Alle andere afvalstoffen worden beschouwd als bedrijfsafval.

Huishoudelijk afval wordt verplicht opgehaald door de gemeenten. Dat is niet zo voor bedrijfsafval. In principe staat u als bedrijf zelf in voor de inzameling en de verwerking ervan. U moet dus alles zelf organiseren en bekostigen. U kunt hiervoor terecht bij gespecialiseerde privé-bedrijven die afval ophalen en verwerken.

Als het gaat om de inzameling van afvalstoffen werken we ook met een derde categorie afvalstoffen: met huishoudelijke afvalstoffen vergelijkbare bedrijfsafvalstoffen. Dit is bedrijfsafval dat ontstaat door ‘huishoudelijke activiteiten’ van uw bedrijf. Het is qua aard, samenstelling en hoeveelheid vergelijkbaar met huishoudelijk afval. De maximum hoeveelheid is voor 3 afvalfracties bepaald. Voor restafval zijn dit 4 zakken van 60 liter of één container van 240 liter per tweewekelijkse ophaling. Voor pmd-afval gelden dezelfde hoeveelheden. Voor papier en karton is dat 1 m^3/maand. Sommige gemeentes nemen de zorg voor dit vergelijkbare bedrijfsafval op zich, maar niet allemaal. Neem voor alle zekerheid even contact op met de milieudienst van uw gemeente.

Vergelijkbare bedrijfsafvalstoffen zijn dus niet eigen aan uw bedrijfsactiviteit. Een voorbeeld: een schoonmaakbedrijf zet zijn vestiging in een nieuw kleurtje. De verfresten zijn vergelijkbare bedrijfsafvalstoffen. Verfresten van een schildersbedrijf vallen niet onder deze categorie.

Sommige specifieke afvalstoffen blijven geen afvalstof. Indien ze rechtstreeks in een productieproces kunnen worden ingeschakeld noemen we ze grondstoffen, net zoals primaire grondstoffen. Uiteraard moeten ze voldoen aan welbepaalde criteria. Bovendien mogen afvalstoffen enkel als grondstof worden beschouwd als ze bij gewoon gebruik geen gevaar voor de menselijke gezondheid of het milieu inhouden.

Wat moet u sorteren?

De sorteerverplichting geldt voor de volgende soorten bedrijfsafval:

1° klein gevaarlijk afval van vergelijkbare bedrijfsmatige oorsprong;

2° glasafval;

3° papier- en kartonafval;

4° gebruikte dierlijke en plantaardige oliën en vetten;

5° groenafval;

6° textielafval;

7° afgedankte elektrische en elektronische apparatuur;

8° afvalbanden;

9° puin;

10° afgewerkte olie;

11° gevaarlijke afvalstoffen;

12° asbestcementhoudende afvalstoffen;

13° afgedankte apparatuur en recipiënten die ozonafbrekende stoffen of gefluoreerde broeikasgassen bevatten;

14° afvallandbouwfolies;

15° afgedankte batterijen en accu's;

16° houtafval;

17° metaalafval;

18° pmd-afval (vanaf 1 juli 2013).

Hoe zuiverder de fracties, hoe makkelijker de recyclage en de verwerking achteraf.

Wat verandert er op 1 juli 2013?

Vanaf 1 juli 2013 wordt ook pmd-afval een apart in te zamelen fractie op het werk. Voor meer informatie kunt u terecht bij Fost Plus (**www.fostplus.be**).

Ook vanaf 1 juli 2013 is het verplicht om als afvalstoffenproducent een contract af te sluiten met de afvalstoffeninzamelaar van het gemengde bedrijfsafval. In dit contract dienen alle verplicht in te zamelen afvalstoffen die bij u vrijkomen opgesomd te worden samen met hun vooropgestelde inzamelwijze.

Er is maar één uitzondering op deze verplichting om een contract af te sluiten. Daarvoor moet aan twee voorwaarden voldaan worden:

- het restafval van uw bedrijf is vergelijkbaar naar aard, samenstelling en hoeveelheid met huishoudelijke afvalstoffen. Deze hoeveelheid is begrensd op 4 restafvalzakken van 60 liter of één container van 240 liter per tweewekelijkse ophaling;
- deze maximale hoeveelheid wordt ingezameld in één ronde met huishoudelijke afval.

Om tegemoet te komen aan mogelijk plaatsgebrek bij uw bedrijf, is het toegestaan om droge niet gevaarlijke afvalfracties samen te voegen in één recipiënt. Dit op voorwaarde dat deze fracties elkaar niet vervuilen en dat het recipiënt wordt overgebracht naar een sorteerinrichting waar de fracties terug worden uitgesorteerd in de afzonderlijke fracties. Bespreek dit met uw afvalinzamelaar. Afhankelijk van zijn werkwijze en sorteerproces zijn verschillende combinaties mogelijk. Belangrijk is dat in het contract dat u dient af te sluiten met uw afvalinzamelaar, er duidelijk vermeld wordt wat kan en wat niet kan.

Het is dus zeer aangewezen dat u contact opneemt met uw afvalinzamelaar. Hij kan u met raad en daad bijstaan om de selectieve inzameling binnen uw bedrijf te organiseren.

Breng wat herbruikbaar is naar het kringloopcentrum of privé-hergebruikscentra

Gooi nog bruikbare toestellen of goederen niet meteen weg. Een opruiming bij een stopzetting of faillissement, oud winkelmeubilair, overstocks, afgedankt kantoormateriaal... Er zit altijd wel wat bij dat een ander kan gebruiken. Surf bijvoorbeeld eens naar **www.kringloop.net**.

© Philippe Debroey

Wanneer spreken we van grondstoffen in plaats van afvalstoffen?

Om materialen in een kringloop te laten circuleren moet duidelijk bepaald worden wanneer het materiaal terug ingezet kan worden in een productieproces. Op dat moment is het immers geen afvalstof meer maar een grondstof. Dit kan uiteraard pas als er geen gevaar voor de menselijke gezondheid of voor het milieu is.

Zowel bijproducten uit een productieproces als afvalstoffen kunnen opnieuw als grondstof worden gebruikt voor volgende toepassingen:

- meststof of bodemverbeterend middel;
- bouwstof;
- bodem;
- afdichtingslaag;
- materiaal afkomstig van en bestemd voor non-ferrometallurgie;
- materiaal afkomstig van ferrometallurgie en bestemd voor cementindustrie.

Het gebruik van deze materialen als grondstof is evenwel aan voorwaarden gekoppeld. Een grondstofverklaring die aangeeft dat een bepaald materiaal niet of niet meer als afvalstof moet worden beschouwd (eventueel gekoppeld aan een aantal voorwaarden) kan vereist zijn voordat het materiaal opnieuw ingezet mag worden. Meer daarover vindt u op **www.ovam.be bij 'grondstofverklaringen'**.

Hoe wordt uw gescheiden afval ingezameld en vervoerd?

Wie zamelt in en zorgt voor vervoer?

In de eerste plaats zijn er **privé-bedrijven** die afval ophalen en verwerken. Op **www.ovam.be** vindt u geactualiseerde lijsten van de geregistreerde vervoerders, inzamelaars, handelaars en makelaars in afvalstoffen in uw regio. U kunt rechtstreeks met hen contact opnemen voor meer informatie over de aard en de kostprijs van hun dienstverlening.

In verschillende sectoren organiseert de beroepsfederatie samen met de privé-sector aparte inzamelrondes voor de bedrijfsspecifieke afvalstoffen. Ook dat is dus een mogelijkheid. Vraag even na hoe een en ander verloopt in uw beroepssector.

Met afval dat qua aard, samenstelling en hoeveelheid vergelijkbaar is met huishoudelijk afval kunt u misschien ook terecht bij uw **gemeente** of uw **intergemeentelijk samenwerkingsverband**. Maar … de gemeenten zijn daartoe niet verplicht! U neemt dus best even contact op met de milieudienst van uw gemeente.

Het identificatieformulier

Elk vervoer van afvalstoffen moet vergezeld zijn van een **identificatieformulier**. U kunt de modelformulieren downloaden via **www.ovam.be** of opvragen bij uw geregistreerde afvalstoffeninzamelaar, -handelaar of -makelaar.

Vaak zorgt een afvalinzamelaar voor het ophalen van de afvalstoffen. Hij zorgt in dat geval ook voor de identificatieformulieren.

Indien u zelf voor het transport instaat, willen we nutteloze administratie vermijden. Daarom hebben we een aantal uitzonderingen voorzien waarbij het identificatieformulier niet verplicht is.
Deze uitzonderingen geldt voor:

- de zelfstandige of kleine ondernemer, met minder dan tien werknemers, die de afvalstoffen waarvan hij de producent is, naar inzamelpunten van afvalstoffen brengt.
- de afvalstoffenproducent van afvalstoffen die zijn ontstaan uit verleende onderhoudsdiensten bij derden (bijvoorbeeld roet van het onderhoud van verwarmingstoestellen), die de afvalstoffen naar zijn bedrijfsterrein of naar een verwerkingsinrichting brengt.
- de leverancier van goederen die in het kader van de terugnameplicht, van de aanvaardingsplicht of van vrijwillige terugname, ter gelegenheid van een levering van goederen, lege verpakkingen of afgedankte goederen naar zijn bedrijfsterrein of naar een inzamelpunt voor afgedankte goederen brengt.
- de houder van afvalstoffen die in het kader van de terugnameplicht, de aanvaardingsplicht of een vrijwillige terugname de afvalstoffen terugbrengt naar zijn leverancier van soortgelijke goederen.

In al deze gevallen is er wel een afgiftebewijs nodig. Degene aan wie u de afvalstoffen afgeeft, moet hiervoor zorgen. Om de administratieve lasten tot een minimum te beperken gaat de OVAM ermee akkoord dat voor afvalstoffen die in één ophaalronde worden ingezameld de factuur -die pas achteraf gestuurd wordt- dient als afgiftebewijs op voorwaarde dat de noodzakelijke gegevens erop vermeld staan.

Welke afvalgegevens moet u voortaan registreren en rapporteren?

Voor een optimaal beleid heeft de OVAM een zo juist en volledig mogelijk beeld nodig van alle afvalstromen in Vlaanderen. Daarom moeten afvalproducenten een **afvalstoffenregister** bijhouden.

Het VLAREMA bepaalt enkel welke gegevens er in dat register moeten staan. Bijvoorbeeld de hoeveelheid afval in ton of kubieke meter, de aard en samenstelling ervan, de vervoerdata, de verwerkingswijze, de gegevens van de inzamelaar... U beslist zelf hoe uw afvalstoffenregister er uitziet. Het afvalstoffenregister wordt ten minste elke maand aangevuld. Praktische tip: als afvalstoffenregister kunt u een verzameling van identificatieformulieren gebruiken, aangevuld met de gegevens van afvalbewegingen waar geen identificatieformulier voor nodig is.

Om alles administratief voor u zo eenvoudig mogelijk te maken, moet u **niet langer elk jaar een melding** doen van uw bedrijfsafval. Jaarlijks worden er via een steekproef een aantal bedrijven geselecteerd die de door hen geproduceerde afvalstoffen van het voorgaande jaar melden. Die melding wordt opgenomen in het **Integraal Milieujaarverslag** (IMJV).

U doet er in alle geval goed aan om facturen en ontvangst- en afgiftebewijzen netjes bij te houden. Wie weet bent u volgend jaar wel aan de beurt. Is dat het geval, dan verwittigt de OVAM u tijdig met een brief.

Aanvaardingsplicht ook voor zonnepanelen

Voor een aantal afvalstoffen geldt een **aanvaardingsplicht**: de invoerder of producent is en blijft verantwoordelijk voor de inzameling en de verwerking van het afval dat door zijn producten ontstaat. Hij moet dat afval dus op eigen kosten (laten) verwijderen of verwerken. Een consequente toepassing van het principe dat de vervuiler betaalt.

Er is **een aanvaardingsplicht** voor:

- drukwerkafval;
- afgedankte voertuigen;
- afvalbanden;
- afgedankte elektrische en elektronische apparatuur;
- afgedankte batterijen en accu's;
- afgewerkte olie;
- oude en vervallen geneesmiddelen;
- afgedankte fotovoltaïsche zonnepanelen (vanaf 1 januari 2013).

Voor alle aanvaardingsplichten geldt het "1 tegen 0"-principe. Dit betekent dat ook als de klant geen nieuwe product of toestel koopt, de eindverkoper de afgedankte toestellen of producten moet terugnemen. In de praktijk wordt vaak van dit principe afgeweken door bijvoorbeeld de inzameling te organiseren via de containerparken. Dit hangt af van de afspraken tussen uw sector en de overheid.

Waar moet u met die afvalstoffen naartoe?

In de praktijk wordt de inzameling meestal georganiseerd door de afvalbeheersorganismen. Deze vzw's zijn opgezet door de sectorfederaties om de inzameling en verwerking van afvalstoffen die onder een aanvaardingsplicht vallen, te organiseren. Voorbeelden zijn Bebat (voor batterijen en zaklampen), Recupel (voor AEEA) en Recytyre (voor banden). Zij zorgen ervoor dat de afvalstoffen in de meeste gevallen gratis bij u worden opgehaald. Soms moet u wel over een minimum hoeveelheid afvalstoffen beschikken.

Vaak kunt u het afval doorgeven aan uw leverancier, die het vervolgens aflevert bij de producent of de invoerder. Zij zorgen uiteindelijk op hun kosten voor de nuttige toepassing, verwijdering en verwerking.

Tenslotte is er nog de mogelijkheid van het containerpark. De situatie verschilt wel van gemeente tot gemeente. Vraag daarom vooraf advies bij de bevoegde dienst.

Een premie voor uw verpakkingsafval

Voor verpakkingsafval bestaat er een terugnameplicht. Dit betekent niet dat u als producent, invoerder of (tussen)handelaar verpakkingen ook effectief moet terugnemen. De terugnameplicht verplicht verpakkingsverantwoordelijken tot het financieren en behalen van welbepaalde recyclage- en valorisatiepercentages.

Bent u verpakkingsverantwoordelijke, dan kunt u beroep doen op een erkend organisme voor de uitvoering van de terugnameplicht, VAL-I-PAC. U wordt dan geacht aan de terugnameplicht te voldoen via een overeenkomst met VAL-I-PAC.

Verpakkingsafval zal efficiënter worden gerecycleerd als het al bij de bron gesorteerd is. Het is daarom dat VAL-I-PAC financiële ondersteuning biedt voor bedrijven die inspanningen leveren om hun verpakkingsafval te sorteren. De toekenningsvoorwaarden om een **premie** te ontvangen, vindt u op **www.valipac.be**.

Wat kunt u doen om afval te vermijden?

Hoe meer afval u vermijdt, hoe minder u ervan kwijt moet. Uw kosten voor het transport en de verwerking van uw afval dalen, net als de opslagkosten van afval. Bovendien bespaart u zeker ook op grond- en hulpstoffen.

Natuurlijk staat u niet alleen stil bij uw afvalstoffen. Ook water en energie verdienen uw aandacht. Om u daarin te helpen biedt de OVAM de eco-efficiëntiescan aan.

Eco-efficiënt werken betekent dezelfde producten of diensten goedkoper en tegelijk milieuvriendelijker produceren. Als een bedrijf minder energie, water en materiaal gebruikt om dezelfde hoeveelheid product te maken, dan dalen de kosten en is het bedrijf meer competitief. U gaat dus op zoek naar winst voor het milieu én naar winst voor het bedrijf.

Waarom u het zou doen? Positief bedrijfsimago, daling van de milieubelasting, economische voordelen, verbeterde arbeidsomstandigheden...

De eco-efficiëntiescan toont eenvoudig en snel waar u kunt besparen door ecologischer te werken. Doe de scan op **www.ovam.be/eco-efficientiescan** en ontcijfer uw winst!

V.U.: Danny Wille, Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij, Stationsstraat 110, 2800 Mechelen - D/2012/5024/67

Voor meer informatie:

www.ovam.be
info@ovam.be

T: 015 284 284

Openbare Vlaamse
Afvalstoffenmaatschappij
Stationsstraat 110
B-2800 Mechelen

SAMEN MAKEN WE MORGEN MOOIER

OVAM